

Soru-Cevap

Dış Örtü (Cilbab) ve Onun Saliverilmesi, Nasıl Hür Kadını Cariyeden Ayırt Ediyor!

Mohamed Abou Youssef'e

Soru:

Celil Şeyhimiz Ata Ebu Raşta (Allah onu korusun) Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

İçtimai Nizam Kitabı'nın 49. sayfasında şöyle geçmektedir: “Dış elbisenin ayakları örtünceye kadar en aşağıya kadar saliverilmiş olması şart koşulmuştur. Çünkü Allah, âyette şöyle buyurmuştur: **يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيهِنَّ “Üzerlerine örtülerini salıversinler.”** [Ahzab-59] Yani (dış) elbiselerini salıversinler demektir. Çünkü burada geçen (من) edatı teb’id için değil beyan içindir. Yani (dış) örtünün ve elbisenin en aşağıya kadar saliverilmesi demektir.” Aktarım bitti.

Geçen âyetin tamamı şu şekildedir. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا “Ey Nebi! Zevcelerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına da ki; başörtülerini omuzlarının üzerlerine salıversinler. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.”** [Ahzab-59] Şayet (الإِدْنَاء-el-idnâe) kelimesi, yukarıda geçtiği üzere salıvermek olarak tefsir edildiğinde, Allahu Teala'nın kavlindeki tam anlam tarafımdan anlaşılmıyor: **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.”** Kadınlardan dış elbiselerini (cilbablarını) en aşağıya kadar salıvermeleri talep edildiğinde, anlam zihnimde tam olarak netleşmiyor. Çünkü bu, onların tanınmalarının ve incitilmemelerinin bir yoludur. (Dış elbisenin) en aşağıya kadar salıverilmesinin onların tanınmasıyla, dolayısıyla incinmekten güvende olmalarıyla ne ilgisi var. (الإِدْنَاء-el-idnâe)'nin tefsir kitaplarında geçen anlamları, başın örtülmesi için olup hükmün ta'lili olmaktadır: **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.”** Ayrıca bunun, nüzul sebeplerinde hür kadın ve cariyeye ile ilgili olduğu açıklanmıştır. Böylece âyetin başlangıcının anlamı sonu ile uyum içerisinde olmaktadır.

Allah size merhamet etsin bize açıklamada bulunup bendeki bu karışıklığı giderebilir misiniz. Vesselamu Aleykum ve Rahmetullah.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Dış elbise (cilbab) ve onun salıverilmesiyle nasıl hür kadını cariyeden ayırt ettiği ile ilgili sorunuz İçtimai Nizam'da geçmektedir... Size cevap vermeden önce sorunuzdaki “anlam zihnimde tam olarak netleşmiyor” sözünüz hakkında olana gelince; bunun öncesinde sizin için İçtimai Nizam'ın 68-70. sayfalarında konu hakkında geçenlere tekrar dönüyorum:

(İkinci ayete gelince; bu, Allahu Teala'nın şu kavlidir: **يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيهِنَّ “Üzerlerine örtülerini salıversinler.”** [Ahzab-59] Bu ayet, ne mantûk ne de mefhum olarak hiçbir şekil ve durumda yüzün örtülmesine delalet etmez. Ayetin nüzul sebebinin doğru olduğunu kabul ettiğimiz takdirde de ne kelime olarak ne de cümle olarak buna delalet edecek ayette tek bir lafız dahi bulunmamaktadır. Zira ayette **يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيهِنَّ “Üzerlerine örtülerini salıversinler”** denilmektedir. Yani bu, üzerlerine giydikleri elbiseyi aşağıya kadar

salıversinler anlamına gelmektedir. Burada geçen (من) edatı teb'îd için değil beyan içindir. Yani bu, üzerlerindeki elbisenin en aşağıya kadar salıverilmesini beyan etmek içindir. Ayette geçen (أَدْنَى السَّتْرِ) Ednâ es-Setr'in anlamı: O'nun salıverilmesi, elbisenin en aşağıya kadar salıverilmesi demektir. Ayette geçen (يَدْنِي) kelimesi ise, dışarıda giyilecek olan örtünün, elbisenin ayaklara kadar salıverilmesi anlamına gelmektedir. Ayette geçen cilbab kelimesi çarşaf veya başka bir örtü anlamındadır ve bütün vücudun kendisiyle örtüldüğü şey demektir. Kamus el-Muhit'te şöyle geçmektedir: "Cilbab, sirdab ve sinmar gibidir. Örtünmek için gömlek ve kadına ait geniş bir elbise veya kadının elbiselerini örten çarşaf gibi bir örtü demektir." Cevheri Sıhah'ta şöyle diyor: "Cilbab kelimesi örtü anlamındadır. Buna, çarşaf diyenler de olmuştur." Cilbab kelimesi hadiste elbiselerin üzerine giyilen ve kadının kendisiyle örtüldüğü çarşaf anlamında kullanılmıştır. Ümmü Atiyye Radiyallahu Anhe'den şöyle dediğini rivayet edilmiştir: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُخْرِجَهُنَّ فِي الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى، الْعَوَاتِقَ وَالْخِيَصَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ، فَأَمَّا الْخِيَصُ فَيَعْتَزَلْنَ الصَّلَاةَ وَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ، وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِيحَادَانَا لَا يَكُونُ لَهَا جِلْبَابٌ. قَالَ: لِيَلْبِسَهَا أَخْتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا **Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize Ramazan ve Kurban bayramı namazlarına genç kızları, çadırdaki kalan genç bakireleri ve hayızlı kadınları da çıkarmamızı emretti. Hayızlılar namazgâhtan ayrılarak hayra şahit olacaklar ve Müslümanların dualarında hazır bulunacaklardı. Ben: Ey Allah'ın Rasulü! İçimizden birisinin dışarıda giyeceği dış elbisesi yoktur, dediğimde Allah'ın Rasulü: Kardeşi kendi örtülerinden (çarşaf vb.) birini ona giydirdi dedi.**" [Müslim tahrir etti.] Bunun manası dışarı çıkabilmek için elbisesinin üzerine giyecek bir giysisi yoktur demektir. (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) de bunun için elbise üzerine giyilen giysiyi kardeşinden emanet almasını emretmiştir. Bu durumda ayetin anlamı şöyle olur: Allah Celle Celâlehû, Rasulü'nden; hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına elbiselerinin üzerine giyilen örtüyü en aşağılara kadar üzerlerine sarkıtmalarını söylemesini istemektedir. İbni Abbas'tan gelen şu rivayet de bunun delilidir: "Dedi ki: Cilbab, elbise üstünden giyilen ve yukarıdan aşağıya kadar örten örtü demektir." Ayet cilbabın -ki o, geniş bir giysidir- ta aşağıya kadar salıverilmesine delalet etmektedir. Bundan başka bir manaya delalet etmez... Örtünün en aşağılara kadar salıverilmesine dair anlam hadis-i şerifte de mevcuttur. İbni Ömer'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَكَيْفَ يَصْنَعْنَ النِّسَاءَ بِذِيُولِهِنَّ قَالَ يُرَخِّصْنَ شِبْرًا فَقَالَتْ إِذَا تَنَكَّشَفَ أَقْدَامُهُنَّ قَالَ فَيُرَخِّصُهُنَّ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَكَيْفَ يَصْنَعْنَ النِّسَاءَ بِذِيُولِهِنَّ قَالَ يُرَخِّصْنَ شِبْرًا فَقَالَتْ إِذَا تَنَكَّشَفَ أَقْدَامُهُنَّ قَالَ فَيُرَخِّصُهُنَّ **Kim kibirlenerek elbisesini yerde sürüklerse kıyamet günü Allah ona (rahmet nazarı ile) bakmaz, deyince Ümmü Seleme atılarak: Öyleyse kadınlar elbiselerinin eteklerini ne yapacaklar deyince Allah'ın Rasulü: Yere bir karış kadar salarlar, buyurdu. Bu cevap üzerine yine Ümmü Atiyye, bu takdirde de ayakları açılır deyince Allah'ın Rasulü: Öyleyse bir miktar kalana (yerde sürümeyecek) kadar salsınlar. Bunu daha da artırmaları, buyurdu.**" [Tirmizî tahrir etti ve hasen ve sahih hadis olduğunu söyledi.] Bitti. Dolayısıyla cilbab, yukarıdan en aşağıya kadar olan geniş elbisedir. İdnâhu ise; en aşağıya kadar salıverilmesi demektir.

İkincisi: Ayetin nüzul sebebine gelince; hür kadınları cariyelerden ayırt etmek içindir. Zira cariyelerin üzerlerine dış örtülerini (cilbablarını) almaları zorunlu değildir. Bazı münafıklar cariyelere uygunsuz sözler sarf ediyor ve cariyeye sarkıntılık yapmanın cezasının hür kadınlar gibi değil de hafif olarak görüyorlardı. Şayet onun bu sözü hür kadına söylediği işitilip yargıya sevk edilirse, cezasının hafiflemesi için ben onu cariyeye zannettim diyordu...Onların üzerinden bu bahaneyi kaldırmak için ayet-i kerime nazil olmuştur. Dolayısıyla özgür mümin kadınların cariyelerden ayırt edilmeleri için dış elbise (cilbab) giymeleri ve onu ayakları örtünceye kadar en aşağıya kadar salıvermeleri farz kılınmıştır. Ardından onlar, biz onu cariyeye zannettik diyemeyecekler ve onların cezaları da hafifletilmeyecektir. Çünkü onların bahaneleri kalmayacaktır... İbn Sa'd Tabakat'ında Ebu Malik'ten şöyle dediğini tahrir etmiştir; Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hanımları ihtiyaçlarını gidermek için dışarı çıkıyorlar ve Münafıklardan bazıları onlara sataşıyorlar ve onlara eziyet veriyorlardı. Bu Münafıklara söylendiğinde, biz bunu cariyeye olduğu için yapıyoruz diyorlardı. Bunun üzerine şu ayet nazil oldu: يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَرْوَاجُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ **Ey Nebi! Zevcelerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına de ki; başörtülerini omuzlarının üzerlerine salıversinler. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.**" [Ahzab-59] Buna göre hür kadını cariyeden

ayırt etmek için en aşağıya kadar salıverilmesinin delaletinin bilinmemesi noktasında kafa karışıklığı nerede? Zira sen diyorsun ki: (Şayet (الإدناء-el-idnâe) kelimesi, yukarıda geçtiği üzere salıvermek olarak tefsir edildiğinde, Allahu Teala'nın kavlindeki tam anlam tarafımdan anlaşılmıyor: **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.”** Kadınlardan dış elbiselerini (cilbablarını) en aşağıya kadar salıvermeleri talep edildiğinde, anlam zihnimde tam olarak netleşmiyor. Çünkü bu, onların tanınmalarının ve incitilmemelerinin bir yoludur (Dış elbisenin) en aşağıya kadar salıverilmesinin onların tanınmasıyla, dolayısıyla incinmekten güvende olmalarıyla ne ilgisi var. (الإدناء-el-idnâe)'nin tefsir kitaplarında geçen anlamları, başın örtülmesi içindir...) Nasıl oluyor da anlam sizin tarafınızdan anlaşılmıyor? Zira bu giysi ve bu salıverilme, hür kadının cariyeden ayırt edilmesi içindir. Böylece bir Münafık, bir kadına sataşamayacak ve ben onu cariyeye zannettim diyerek de hak etmiş olduğu cezadan kurtulamayacaktır! Çünkü hür bir kadının, en aşağıya kadar salıverdiği dış elbisesini (cilbabını) giymesi, onun cariyeden ayırt edilmesi içindir. Çünkü cariyenin üzerine dış örtüsünü (cilbabını) alması zorunlu olmadığı gibi ayaklarına kadar tüm bedenini de örtmez... Dolayısıyla en aşağıya kadar salıverilen dış elbiselerin giyilmesi, hür kadının cariyeden ayırt edilmesi içindir. Dolayısıyla da ayetin temel anlamı işte budur: **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.”**

Binaenaleyh ayetin anlamı, hür kadının cariyeden (farkı olduğunun) bilinmesi için olup dış elbisenin salıverilmesi de bu bilgi içindir. **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur”**... Yani onun falan kişi olduğunun bilinmesi için değildir. Kurtubi'nin tefsirinde şöyle geçmektedir (14/224): **“Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur.”** Yani özgür kadınlar demektir ki böylece cariyeye ile karıştırılmasınlar... Dolayısıyla onlara yönelik arzusun önü kesilmiş olur. Yoksa kim olduğunu öğrenmek için kadını tanımak anlamında değildir.)

Umarım anlamın zihninizde netleşmesi ve ardından mesajınızda, “zihnimde tam olarak netleşmiyor” şeklinde bahsetmiş olduğunuz şeyin ortadan kalkması için bu kadar yeterli olmuştur.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 07 Muharrem 1440

M. 17/09/2018

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QASingle/3899/>